

Sari Sarkomaa kok ym.

Kirjallinen kysymys varhaiskasvatuksen opettajien tarvekartoituksesta ja koulutusmäärien riittävydestä

Eduskunnan puhemiehelle

Tutkimustulokset osoittavat korkeatasoisen varhaiskasvatuksen merkittävät positiiviset vaikutukset lasten tulevaan koulupolkuun ja myöhempään elämään. Tutkimustulosten mukaan varhaiskasvatuksen laadun ja vaikuttavuuden yksi keskeinen tekijä on varhaiskasvatuksen opettaja. Varhaiskasvatus tunnustetaan kiinteäksi osaksi yhtenäistä kasvatus- ja koulutusjärjestelmää.

Varhaiskasvatuslaki vuodelta 2015 asetti vaativia pedagogisia tavoitteita varhaiskasvatustoiminnalle. Vuoden 2018 varhaiskasvatuslaki vastaa näihin tavoitteisiin kehittämällä päiväkotien henkilöstörakennetta ja selkeyttämällä henkilöstön tehtävänimikkeitä.

Henkilöstörakennetta koskeva muutos tulee voimaan 1.1.2030, jolloin päiväkodin kasvatus-, opetus- ja hoitotehtävissä toimivasta mitoitukseen laskettavasta henkilökunnasta kahdella kolmasosalla tulee olla varhaiskasvatuksen opettajan tai sosionomin kelpoisuus. Kyseisestä kahdesta kolmasosasta vähintään puolella tulee olla varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuus. Vuodesta 2030 lähtien päiväkodin johtajan kelpoisuusvaatimuksena on vähintään kasvatustieteen maisterin tutkinto sekä riittävä johtamistaito. Nämä päätökset ovat keskeisiä elementtejä pyrittäessä muuttamaan varhaiskasvatusta vastaamaan sitä tilannetta, joka sille keskeisillä valtakunnan tason ohjauksilla on haluttu asettaa. Juuri ilmestynyt Kansallisen koulutuksen arviointiraportti varhaiskasvatussuunnitelmien toimeenpanosta nostaa esiin varhaiskasvatuksen pedagogiikan heikentymisen päiväkodeissa, joka arviointiraportin mukaan mahdollisesti johtuu varhaiskasvatuksen opettajien määrän laskusta. Arviointiraportissa todettiin myös, että hyvällä päiväkodin johtajuudella on merkittäviä vaikutuksia varhaiskasvatussuunnitelmien toteutumiseen. Tämä puoltaa päiväkodin johtajien kelpoisuudeksi kasvatustieteen maisterin tutkintoa.

Varhaiskasvatuksen opettajan merkitystä varhaiskasvatuksen toteutumisessa on myös korostettu. Varhaiskasvatuslain mukaan varhaiskasvatuksen opettajat vastaavat lapsen varhaiskasvatussuunnitelmasta, ja kokonaisvastuu lapsiryhmän toiminnan suunnittelusta, toiminnan suunnittelmallisuuden ja tavoitteellisuuden toteutumisesta sekä toiminnan arvioinnista ja kehittämisestä on varhaiskasvatuksen opettajalla.

Koko valtakunnan kattavaa ajantasaista ja tarkkaa tietoa varhaiskasvatuksen opettajamäärästä on vaikeaa löytää. Tiedonkeruuta varhaiskasvatuksen opettajista ei ole tehty. Tämä on vaikuttanut siihen, ettei myöskään ennakkointia varhaiskasvatuksen opettajatarpeesta ole tehty. Se on vaikut-

Kirjallinen kysymys KK 110/2019 vp

tanut yliopistojen aloituspaikkojen kohdentumiseen, joka on ollut vuosikymmeniä riittämätön. Lähivuosina varhaiskasvatuksen opettajia eläköityy suuri määrä.

Varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten osuus on meillä OECD-maiden keskiarvon alapuolella ja selvästi alempi kuin muissa Pohjoismaissa. OECD on asettanut tavoitteeksi, että varhaiskasvatukseen osallistumisaste tulee olla yli neljä vuotta täyttäneiden osalta 95 prosenttia.

Opettajien eläköityminen, 3—5-vuotiaiden varhaiskasvatukseen osallistumisasteen nosto ja opettajien mitoittaminen jokaiseen lapsiryhmään tulee merkitsemään pysyvää koulutuspaikkojen lisäystarvetta yliopistojen varhaiskasvatuksen opettajakoulutukselle. Opetus- ja kulttuuriministeriö sopi tuhannen aloituspaikan lisäyksistä varhaiskasvatuksen opettajien koulutukseen yliopistoissa. Lisäykset toteutetaan vuosina 2018—2021 hallituksen varaaman 28 miljoonan euron määrärahan turvin. Tämä on riittämätön määrä.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Millä aikataululla hallitus laatii varhaiskasvatuksen opettajien tarvekartoituksen ja varhaiskasvatuksen opettajakoulutusmäärät lisätään tarvetta vastaavaksi?

Helsingissä 11.9.2019

Sari Sarkomaa kok

Sari Multala kok